

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc. — Manuscripte nu se
retrimet.
INSERATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anunțuri:
în Viena: M. Duker, Heinrich
Schlek, Rudolf Mosse, A. Oppelt,
Nachfolger; Anton Oppelt, J.
Dannenberg, în Budapesta: A. V.
Gothberger, Eckstein Bernat; în
București: Agenția Haxos, Suc-
cursale de România; în Ham-
burg: Karolyi & Liebmann.
Prețul inserțiilor: o soră
garmond pe o coloană 8 cr. și
80 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagină a 3-a o
seria 10 cr. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LIX.

„Gazeta” iese în ziua-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungari
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumără în toate oficiile
postale din țară și din afară
și în ad. colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare
Târgul Inului Nr. 80 Utegh
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a.
sau 15 bani. Atât abonam-
tele cât și inserțiile ann-
ale se plăti înainte.

Nr. 169.

Brașov, Joi, 1 (13) August

1896.

Să vadă Germanii...

La timpul său am semnalat res-
boinicele rezoluțiuni, ce le-a luat
congresul didactic, ținut înainte cu
o lună în Budapesta, sub egida mi-
nisteriului de instrucțiune.

Acest congres, compus din das-
călii mari și mici ai șovinismului
dominant, n'a făcut alta, decât că
reasumând toate ideile, nisuițele și
faptele, ce se manifestă în sinul ele-
mentului dela putere în direcția na-
ționalisării său maghiarisării acestui
stat, a stabilit o formulă pentru vii-
torea acțiune, ce sunt decizi a-o in-
treprinde guvernul și societatea ma-
ghiară cu scop, de-a „naționalisa”
și școlile. Cu alte cuvinte, de-a pre-
face cele 42% de școle, cu limba de
propunere nemaghiară, din totă Tran-
silvania și Ungaria în școle de stat
cu limba maghiară.

Aceste școle nemaghiare sunt
singurele rămășițe ale desvoltării
autonome a popoarelor acestui stat.
De vor căde și acestea sub lovitu-
rile politice destructive, ce cărmu-
ește adî statul, atunci rupte vor fi
și ultimele zăgazuri și va veni po-
popul maghiarisării.

Pe cât timp vor mai dura ser-
bările mileniului, șovinismul dela pu-
tere va conserva încă pielea de oie,
cu care s'a îmbrăcat, ca să nu spa-
rie prea tare pe aceia, pe cari umblă
să-i ducă cu ghiotura la expoziția și
pentru ca să facă lumea să credă,
că popoarele din Ungaria trăesc în
cea mai frumoasă pace și armonie.
Ce va fi însă după ce se va termina
cheful milenar, ne putem închipui,
dăcă avem în vedere, că nici într'un
timp atât de estra-ordinar, când su-
prematistii au trebuit să ia toate pre-
cauțiunile, nu s'a putut încungiu-
ra publicarea solemnă a formulei aflate
de amintitul congres pentru unifica-
rea și naționalisarea învățământului
public.

Așa au raționat și Sașii arde-
leni vedând pericolul cel mare, ce
se apropia. Cu toate acestea a făcut
ore-care surprisă scirea, că consisto-
riul bisericei săsesci din Ardeal a
lansat un protest formal în contra
rezoluțiunilor congresului didactic
maghiar, adresându-l ministrului
Wlassics

Cea mai mare surprisă a făcut-o
acest protest, subscris de episcopul
săsesc, însuși guvernului, care nu
s'a așteptat la așa ceva din partea
credincioșilor săi sași. Și surprisa i-a
fost de tot neplăcută, precum se vede
din furișele expectări ale guver-
namentului „Pester Lloyd”.

Părerile asupra motivelor, ce au
condus consistoriul săsesc în pasul
acesta, pot fi dierite. Noi credem,
că înainte de toate consistoriul a fost
condus de serioasa convingere, că
este în cel mai mare grad amenin-
țată și școla și biserica săsescă prin
uneltirile politice violente, ce-a fost
proclamată de congres ca cea mai
urgentă problemă a guvernului și a
statului ungar. Au trebuit în cele
din urmă să se convingă și Sașii,
ori cel puțin clerul lor, că cu toate
stortările, ce le-au făcut, umilindu-se
înaintea celor dela putere și in-
trând în serviciul acestora, n'au do-
bândit nici cea mai mică garanță
pentru esistența lor națională, ba că
astăzi acesta este mai mult ca ori
și când amenințată.

Alții, cum sunt de pildă cleri-
calii catolici, sunt de părere, că pa-
sul consistoriului săsesc ar fi fost
dictat mai mult de intențiunea, de-a
face în ajunul alegerilor o presiune
asupra guvernului, ca să-l silască
a-le asigura înainte solda pe timpul
viitōrei campanii electorale, ce-i va
afăărăși în tabăra trupelor guvernului.

Guvernamentalii la rëndul lor
sunt de părere, că protestul con-
sistorial săsesc a fost scris mai
mult pentru a deștepta un ecou în

presa germană în favorul Sașilor
asupriți din Ardeal și a da astfel
nou privilegiu unor foi germane, de-a
se ocupa ărăși de cestiunea națio-
nalităților în Ungaria și de-a pre-
scrie rețete pentru rezolvarea ei,
ce-o pretind în interesul conso-
lidării statului ungar și în intere-
sul triplei alianțe.

Ori care ar fi însă, pe lângă
netăgăduita convingere despre esi-
stența pericolului, motivul pasului
întreprins de cătră înaltul cler să-
sesc din Ardeal, el n'a putut să se
întemple într'un timp mai potrivit
ca tocmai acum.

Să vadă Germanii, că chiar și
cel mai blăjin dintre popoarele ne-
maghiare, Sașii, cari din oportuni-
tate s'au închinat sistemului domni-
tor și i-au făcut și-i fac atâtea ser-
vicii, au desperat de a-și mai pute
apera sub acest sistem cu succes șco-
lele și biserica lor națională de peire.

Voci asupra protestului consistorului săsesc din Sibiu.

Nu va fi neinteresant să repro-
ducem aci două voci din presa ma-
ghiară, una clericală și alta liberal-
guvernamentală, asupra protestului
consistorului săsesc din Sibiu, des-
pre care făcurăm mai pe larg amin-
tire în numărul nostru de ieri.

Clericalul „Alkotmány”, vorbind
despre protestul Sașilor sibiieni și
aducându-l în legătură cu protestul
protopopului evanghelic și deputa-
tului Iosif Banó din Sobinow, comit.
Șarș, rostit cu ocaziunea abdicării
sale dela postul de inspector, dice
următoarele:

Bravii protestanți, cari până acum au
fost lăstare statornice și fidele ale carului
fiă-cărui guvern liberal, de-odată își ridică
acum în două locuri glasul protestator în
contra abuzurilor iubitului lor guvern libe-
ral. În Sibiu au protestat Sașii „vechiu
fidelu” guvernului, contra ideii fixe Wlas-
siciene de-a preface învățământul în înv-

țământ de stat; ăr în Sobinow a protestu
un inspector protopopesc luteran conti
domniei politice bisericești „liberale”
false, înșelătoare și ruinătoare de credință
biserica.

Pășirea Sașilor n'o putem lua în se-
rios, ori cât am perhoresca și noi trecere
învățământului în mâinile statului, dăr di
alte motive, și nu din cari se burzucă e
Sașii, adecă, din timp în timp, mai ale
însă când guvernul este avisat în sesonu
de alegere la ei, se îndatinăză a-se espec-
tora contra guvernului, dăr nu din principiu
ci căutând pradă. Ei își vor primi solda
și pe timpul viitōrei campanii electorale
bravii Sași „prudentes ac circumspecti”
ărăși vor fi unul ca unul în garnisitura tru-
pelor guvernului, fără considerare că acesta
va preface, său nu, școlile în școle de stat

Cu mult mai serioasă și ponderosă
este însă declarațiunea făcută de cătră de-
putatul și inspectorul protopopesc Iosif
Bano asupra politice bisericești, la adu-
narea sinodului protopopesc evanghelic din
Sobinow. Dintre protestanți nimeni n'a cu-
tezat să rostescă până acum o critică atât
de bărbătescă și bine motivată, ca Iosif
Bano, care, abdicând dela postul său de
inspector, vorbi despre influința nimicitoare a
legilor bisericești-politice și despre acele
apuoături rătăcioase și astute ale oioei
Tisza-Banffy, cu cari aceștia i-au amăgit
pe protestanții creduli întru apărarea po-
litice bisericești.

Guvernamentalul „Pester Lloyd”
scrie la loc de frunte asupra amin-
titului protest săsesc în reasumat
următoarele:

„Să nu mărtuesci strimb...” este po-
runca justă pe care nici chiar unui episcop
evanghelic, nu i-ar fi permis s'o lovescă în
față. Cu toate acestea numele episcopului
Dr. Frideric Muller străluce sub protestul,
înaintea de cătră consistorul Sașilor arde-
lent ministrului Wlassics, contra hotărîrilor
congresului pedagogic maghiar. Cum pōte
rămâne liniștită conștiința piului episcop,
și cum nu se scandalisăză cel puțin bunul
simț al bărbatului onorabil la minciuna și
defaimarea (??) ce conține scrisōrea aceea
nemernică?

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Paul Bourget.

Etatea Amorusului.

Traducere de I. S. Spartalii.

(Urmare.)

Mi-se părū, — dăr nu era ore ilusiă?
— că numai cât auți pretinsul titlu al pre-
tinsului meu roman, Fauchery zimbi și în
același timp i-se întunecă privirea. Imi adu-
seit aminte de cele două tinere, pe cari le
întilnisem adineori în vestibul. Nu cumva
măiestrul atător oapdope trăia tocmai
vieța, pe care avea s'o scrie? N'avusei
timp să-mi răspund acestor întrebări, fiind-
că, cum zări o cupă de onyx în care erau
câte-va țigarete, imi oferī una, aprinse și
el alta, și, pe urmă, începū să mă întrebe
și să-mi răspundă. Il vedeam acum spuind
tot ce gândea și eu imi uitasem cu totul
ori ce combinațiă maohiavelică, atăta bu-
curiă simțiam în mine, că comunicam cu
un spirit, pe care'l iubisem prea mult din
pricina operelor sale. Era cel dintăi din-

tre scriitorii mari ai timpului nostru, că-
ruia i vorbeam astfel într'un fel de inti-
mitate. Pe când vorbeam cu el observam
identitatea ciudată dintre vorba lui grăită
și vorba lui scrisă. Admiram înocăntă-
torea simplicitate cu care gusta el plăce-
rea, că se deschide primului venit, in-
cântătorea simplicitate a surplusului său
de inteligență, vioiciunea lui de impresiune
și lipsa i totală de îngâmfare și de atitu-
dine.

„Nu este vērștă hotărītă când se iu-
bescă cineva...” imi dișe el în substanță —
fiindcă omul în stare de a iubi — în sen-
sul complex de exaltare ideală în care iei
d-ta vorba acēsta — nu încetēză nici-odată
de a iubi... Voiū merge mai departe: omul
nu încetēză nici-odată de a iubi pe aceeași
ființă... Șcii d-ta experiența, pe care un fi-
siologist contemporan a încercat-o asupra
unui șir de portrete pentru ca să determine
în ce constau aceste asemēnări, cari nu se
pot defini, pe cari le numim noi aerul de
familie... El ia fotografiile a două-deci de
persōne din același sânge, pe urmă foto-
grafiază din nou aceste fotografii pe o

aceeași placă puindu-le una peste alta. El
descopere astfel trāsurile comune cari, des-
părțindu-le de celelalte, constituie tipul...
Ei bine! Eu sunt sigur, că dēcă ar pute
cineva să încerce o astfel de experiență și
să fotografieze suprapuindu-le diferitele por-
trete de femei pe cari un acelaș bărbat
le-a iubit ori i s'a părut că le-a iubit în
viața lui, ar descoperi, că toate femeile aces-
tea se asemēnă. Cei mai nestatornici nu
au iubit nici-odată decât un singur și ace-
lași chip între cinoț, șese, uneori două-deci
de chipuri; dēnșii nu au urmărit decât o
singură și aceeași ființă în mai multe ființe
pe cari le-au iubit!... Totul este să se șcie,
la ce vērștă întēlneso dēnșii pe femeia,
care se apropie mai mult de aceea, al că-
rei model il pōrtă într'inșii. Vērșta acēsta
va fi pentru dēnșii vērșta iubirei...”

— „...Vērșta când se fiă cineva iu-
bit?” mai dișea măiestrul, — dăr pasiunea
cea mai complexă, pe care șciu eu c'a ins-
pirat-o un om, — a inspirat-o unul din mă-
ieștri noștri, un poet, și avea atunci șeptē-
deci de ani trecuți. E adevērat, că și ținea
corpul drept ca un tinēr, că umbla tot așa

de sprinten ca și d-ta, că vorbea ca Riva-
rol, că făcea versuri frumoșe ca ale lui
Vigny, că pe lângă toate acestea era șerac,
fōrte singuratic și prea nenorocit... Iti aduci
aminte ce spune Maurul în Shakespeare:
— „ea m'a iubit din pricina primejdiilor
prin cari trecusem, și eu am iubit-o din
pricina milei pe care i-au provocat-o acele
primejdii...” Așa-i de adevērat, că artistul
acela mare a inspirat un devotament așa
de pasionat unei Rusōice tinere prea fru-
mōșe, prea nobile și prea bogate, că ea
nu s'a măritat din pricina lui, că a găsit
mijlocul să'l îngrijescă în bōla lui din urmă
și și nōpțe, fără să se tulbure de familia
sa, și că adî, după ce a rescumpērat dela
moștenitori lucruri cari au fost de ale poe-
tului, ea păstrēză apartamentul în care a
trăit el, intact ca și în ziua din urmă. Și
sunt dēșe ani de atunci!... Veți că și ea
întēlne în omul acela care ərə întreit de
bătrân ca dēșea, pe ființa care semēna mai
bine cu un ore-care chip pe care-l purta
ea în mână... Și Goethe apoi și Ulric de
Lewetzow și Lamartine și atăția alții!...
Însă ca să descrii sentimente așa de nalte,
— dișe măiestrul — trebuie să te lapeți de

Conținutul protestului e basat pe o aciune făurită într'adin și culminează în dința de-a denunța în mod miserabil. Este destinat nu pentru „intern“, ci pentru piața diarelor germane, unde, ducându-se, și acum își află deposit astfel de presiuni ale „conștiențelor asupriți“. Dăruie mai cuminti se vor convinge însă din nu-și protestul consistenței sășese, că și tănguiriile Sașilor ardeleni asupra asurirei și nimicirii culturii lor, sunt curat mai minciuni (!??), și toate strigătele lor contra volniciei maghiare și tendințelor lor desnaționalizare sunt de a-se reduce la „peculajuni“ politice și de altă natură.

La situațiunea politică. În cercurile politice din Budapesta se vorbește cu toată guritatea, că în primile zile ale săptămânii viitoare se vor face pașii hotărâtori în chestiunea pactului, ceea ce însă numai, așa se poate implini, decât se vor înțelege toate articulele stătătoare pe baza pactului din 1867. Tot-odată se asigură, că dela confederațiunile partide, cu privire la fusione sau aliațiune va depinde fixarea alegerilor pe toamna sau pe primăvara viitoare. Dealtmădintretea pentru desbaterea tuturor acestor chestiuni s'a convocat pe săptămâna viitoare *consiliul ministerial ungar*.

În legătură cu rezolvarea acestor probleme se aduce și sosirea neașteptată a contelui Apponyi în Budapesta, precum și întrevăderea baronului Banffy cu contele Badeni în Viena încă în decursul acestei săptămâni.

A intrat frica în ei!

Nu putem să trecem cu vederea un pasagiu din articolul lui „P. Ll.“, scris în chestiunea protestului consistenței sășese. În pasagiul din urmă adevărat al articolului — despre care mai facem și la alt loc amintire în numărul nostru de astăzi, — organul semi-oficios jidano-maghiar își varsă neceasul său asupra acelor voci de presă din străinătate, cari din când în când iau în apărare pe naționalitățile nemaghiare din Ungaria.

„Chiar și astfel de diare germane“, dice „P. Ll.“, „despre cari s'ar puté presupune, că înțeleg relațiunile noastre politice, și mai ales poziția Ungariei în tripla alianță, din timp în timp folosesc metoda de a-se amesteca în afacerile noastre cu naționalitățile și de a-ne prescrie tot felul de recete desperate pentru sanarea răului. Pretind a-o face acesta în folosul triplei alianțe, deoarece ele calculează, că mișcarea naționalităților din statul ungar ar împiedeca ca Ungaria să servescă cu succes scopurilor triplei alianțe.

„Ore s'a lucrat când-va în mod mai

nebunesc și mai pervers sub masca înțelepciunii obiective? Dacă pornesc cine-va dela convingerea, că Ungaria numai ca stat puternic și consolidat își pôte implini între marginile monarhiei habsburgice problema sa, ca factor hotărâtor în politica triplei alianțe — atunci ce înțeles are, de a face pe naționalități să credă, că dela atitudinea lor depinde binele și răul nu numai al Ungariei, ci și al triplei alianțe, și în ultima analiză, binele și răul lumii europene? Pôte fi înduplecate naționalitățile prin această procedere de moderațiune?

„Să fiă în deplină încredere ori-cine“ încheie organul mamelucului Falk, „că Ungaria — mulțămită liberalității (!) instituțiilor sale și dreptății bărbatilor săi conducători — își va regula și raportul său cu populațiunea sa nemaghiară în înțelesul libertății și dreptății, dér în tot cazul fără de ași jertfi unitatea națională și de stat (!) Cum va avé de a-o face acesta, ni-se compete singur numai nouă (Falk și alianța israelită?—R.) de-a precumpăni și hotări, și sfaturi străine nu numai că nu ne pot ajuta nimic, ci numai ne îngreună rezolvarea problemei; și asta nu pôte să fiă intențiunea acelora, pe cari bucuros i-am număra între prietini și alianții noștri“.

Nici-odată „P. Ll.“ n'a tradat în mod atât de naiv, cât de tare îi dore pe patrioții maghiari amestecul străinătății în chestiunea naționalităților nemaghiare din Ungaria; și nici-odată n'a făcut — deși indirect — o mărturisire ca aceea, că consolidarea și puterea statului ungar atărnă în prima liniă dela naționalitățile nemaghiare pe cari „P. Ll.“ se rogă să nu le încuragieze presa din străinătate.

Am aflat de lipsă a accentua faptul acesta, pentru ca cetitorii să se convingă, că compatrioții noștri maghiari și sateliții lor jidani cu toate că nu mai încetă de-a striga și injura la adresa noastră, amenințând necurmat cu „puterea“ lor zdrobitoare totuși se tem și tremură, că se va întorce rotă și au să vină și peste ei odată zile negre și amare.

SCIRILE DILEI.

— 31 Iulie.

Pregătiri de primire. D-l Lecomte de Nouy cunoscutul arhitect, care a renovat Mănăstirea de Argeș, — a fost însărcinat din partea M. Sale Regele să întocmească planul decorațiunilor și serbărilor ce se vor face la Sinaia cu ocazia vizitei M. Sale Impăratului François Iosif. Planurile vor fi gata săptămâna aceasta și se vor da spre execuție Eforiei Spitalelor Civile, Statului, direcțiunei C. F. R. și primăriei locale.

micul procedeu de observație neînsemnată, care este bôla artiștilor de azi. Pentru ca un amoreset de șese-deci de ani trecuți să nu fiă nici de ris, nici de scârbit, trebuie să'i aplici ceea ce spunea bătrânul Corneille cu atâtă mândrie despre sine chiar în stăruțele lui dedicate marchisei:

Cu toate acestea, eu am unele farmece — Cari sunt destul de încântătoare — Ca să nu se sperie (cineva) prea mult -- De stricăciunile timpului...

Ca să analizezi emoțiunile superioare, trebuie să ai curajul să crezi personajii superioare și adevărate; aci stă totă puterea romanului...“

Pe când vorbea așa, soăpăra în ochii Măiestrului o astfel de siguranță intelectuală, mi-se părea că sémână așa de mult cu persônele superioare pe cari mă îndemna el să le descriu, încât nici prin gând nu-mi trecea să găsesc pretențioasă teoria acestui quasi-sexagenar, că omul pôte să fiă inubit la ori-ce vârstă! Contrastul era prea tare între noianul de idei în care se mișca celebrul artist și atmosfera de prăvălie literară, în care eram închis de câte-va luni încôce. Totul sémână cu întâile mele visuri

(Va urma.)

Primăria neavând fonduri, partea ei de cheltueli va fi suportată de ministerul de interne. Cele mai splendide decorații și iluminații se vor face înaintea Castelului Peleş de către însă-și Casa Regală.

—o—

Un conte Badeni contra Jidanilor. Diarul „Deutsches Volksblatt“ din Viena anunță, că contele Ludovic Badeni fratele ministrului-președinte austriac a edat de curând o broșură, intitulată „Patria robilor“. Într'un loc se dice în amintita broșură următoarele: „Unele ținuturi din Galizia, cari mai înainte erau locuite de plugari bogați, ofer acum o iconă tristă: teritorii uriașe, odinioară posesiune a țeranilor, astăzi se afla în mâna Jidanilor. Adeseori s'a întâmplat, că Jidanul a luat la sine pe câte-un țerau bogat, l'a înfundat din rachi și astfel i-a grăbit mărta, oa apoi, conform contractului încheiat între ei, se trecea moșia țeranului în mâinile sale. În astfel de ținuturi e cu neputință, ca să nu fiă fiă-cere om de omenia antisemit. Egala îndreptățire a jidovimeii a fost o lovitură de mărta pentru populațiunea Galiziei, care de present este în sensul strict al cuvântului robul Jidanilor“. Numitul diar face apoi observarea, că numai unul dintre conții Badeni vorbește astfel, până când celalalt (ministrul) așa grigosec de Jidanul ca de lumina ochiului.

—o—

Călătoria împăratului și împărătesei Rusiei. Se anunță din Petersburg „Cor. Pol.“: Țarul și Țarina vor începe călătoria lor la curțile europene după terminarea eseroiciilor de arme în tabăra dela Crasnoje-Selo la 24 August. Până la 1 Noemvre aniversarea morții Țarului Alexandru III ei vor să se reintorcă în Rusia. Mai întâi Țarul și Țarina vor visita curtea din Viena, apoi vor urma una după alta vizitele în Germania, Danemarca, Anglia, Franța și Hessa. E foarte probabil, că în totă călătoria aceasta, afară de vizitele din Copenhaga și Darmstadt, Țarul va fi însoțit de ministrul său de esterne, principele Lobanoff.

—o—

D-l Benjamin Duryea Woodward, profesor de limbile romanice la universitatea Columbia din New-York, după cum anunță „Timpul“, va mai sta în România numai săptămâna aceasta. D-sa a fost Vinea trecută la Câmpina ôspele savantului profesor B. P. Hajdeu, care l'a mai invitat la vila sa și pe ziua de Mierouri (astăzi). D-l Woodward, care vorbește aproape toate limbile romanice, a făcut în timp de 3 săptămâni, grație stăruinței și cunoștințelor sale filologice, progrese foarte frumoșe în vorbirea și firea limbei române.

—o—

Francezii și Țarina. Diarul „Figaro“ din Paris a început a colecta bani, din cari să va cumpăra un légân de argint, pe care Francezii voiesc al dăruii Țarinei pe sâma copilului, căruia ea îi va da în curând nasocere.

—o—

Nou monument la Ploesci. La Ploesci au început lucrările pentru ridicarea monumentului comemorativ în onôrea vânetorilor, cari au săvârșit fapte eroice pe câmpiile Bulgariei în răboiul independenței. Precum se scie, acest monument se ridică pe bulevardul Ploescilor la rondul al doilea. O parte din pietrele cari formază pedestalul monumentului a și sosit din Veneția. În curând vor sosi și celelalte părți ale monumentului, care până la toamnă va fi gata de aședat.

—o—

Serbia — cerșitoare. Se scie, că finanțele Serbiei se află într'o stare deplorabilă, totuși nimeni n'ar fi crezut, că lucrurile să mērgă până acolo, unde stau de present. Dacă este adevărat ceea-ce-li-se anunță din Belgrad diarelor maghiare din Budapesta, atunci liferanții de carne pentru armata sērbescă au încetat cu liferarea, deoarece nu și-au primit plata de luni de zile, și astfel de câte-va zile încôce armata sērbescă nu se nutrește decât singur cu pâne.

—o—

Calea ferată Pitești-Curtea-de-Argeș. E vorba, ce M. Sa Impăratul François Iosif în trecerea sa dela Veroiorova la București, să se oprască, cu M. Sa Regele Carol, timp de trei ore la Curtea-de-Argeș. În scopul acesta se lucrăză cu multă activitate la terminarea căii ferate în construcțiune Pitești-Curtea-de-Argeș, care, se speră că va puté fi predată circulațiunii cel mai târziu până în 15 Septemvre.

—o—

Grindină mare. Din Clușiu se scie, că Dumineca trecută, în 9 August n. c., o grindină grozavă a nimic total hotarele comunelor de pe Câmpia: *Lumperd, Bratfalău, Archind și Sant-Mihailă*. Grindina a fost de mărimea ouălor de găină și a cădut în cantitate mare, așa că n'a rămas întreg un singur coperiș dela case, ba unele clădiri au fost și dărimate. Pagubele sunt foarte mare.

—o—

Noii delegați din Macedonia. Trei profesori dela liceul remân din Bitolia, anume d-nii C. Cosmescu, Christ. Otto și I. Arginteanu, au sosit în București ca delegați a vr'o 70 de învățători români din Macedonia, pentru a se plânga la Ministerul de instrucție, că de vr'o opt luni nu și-au primit lefurile.

—o—

Apele Prutului au scăzut așa de mult zilele din urmă din cauza secetei, încât navigația e aproape imposibilă. Totă partea de Nord a Moldovei suferă de secetă.

—o—

Petrecere de vară. Inteligența română din Icolodul-mare și jur invită la petrecerea de vară, ce se va arangia în localitatea „băilor dela Chireu“ (lângă Gherla) la 27 Aug. n. c. în favorul bisericii gr. cat. din Icolodul-mare. Prețul intrării de persônă 1 fl. Începutul la 7 ore sēra. În timpul pauzei se vor executa jocurile naționale „Călușerul“ și „Bătuta“. Suprasolviurile se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale diaristică. Comitetul arangiator.

—o—

Concert. Musica orășenescă va concerta mâne sēra, Joi, la „Pomul verde“. Începutul la 7¹/₂ ore. Intrarea 30 cr.

—o—

Ospeții, cari vin la Brașov, pot afla cele mai bune, mai curate și mai igienice odăi la Villa Kertsch, aflătoare pe promenada cea mare a orașului, în nemijlocită apropiere de gara tramvaiului, așa că nici nu mai trebuie birje. Odăi multe și pe ales, clădite în stil modern și elegant mobilate, cu așternut nou, mobile nouă, serviciu prompt, ăr bacșișuri nu se dau. În grădină restaurant și musică mai în fiă-care di. Se pot închiria odăi și apartamente întregi cu luna, cu săptămâna și cu ziua, costând după plac dela 1 fl. până la 4 fl. la di.

Turburările în Macedonia și pe insula Creta.

Despre măsurile luate pentru suprimarea insurecțiunei în Macedonia scirile oficioșe turcesci aduc raporturi foarte favorabile pentru Turcia. Aceste spun, că în zilele din urmă au avut mai multe lupte sângerose trupele turcesci cu 5—6 bande grecesci, cari au năvilit în Macedonia. Tot contingentul trupelor turcesci se compune din 8 bataliône de infanteria și din 4 escadrône de cavaleria, cari străbat totă partea de mēdă-qi a provinciei. Între 3 și 6 August insurecțiunii au suferit, se dice, mai multe desastre însemnate și vre-o 40 de insurecți au fost uciși.

Turcii, spun, că în aceste lupte ar fi cădut peste 400 de insurecți, între cari și doi conducători de ai lor. La ordinul ministrului de răboi se formază în vilajetele dela Salonichi, Monastir și Cossovo 6 bataliône de gendarmeria din câte o miă de omeni. Aceste bataliône se crede, că vor fi formate până la 20 l. c. și vor fi întrebuințate la granițele grecesci și bulgare, ăr mai ales la cele bulgare, de unde se semualeză nouă mișcări. În genere se va da o atențiune deosebită graniței bulgare. La 31 Iulie o bandă bulgară a în-

cercat să străbată în Macedonia pe la Demir-Capu, d'ér a fost respinsă de nisamî și de un jumătate de batalion de redifi turcesci. Numai unei cete micî de 25 de ómeni i-a succés să străbată în munți.

Soirile neoficiale nu prea vorbesco de izbânde mari ale Turcilor. Ele spun, că trupele otomane intrabuinate pentru urmărirea bandelor de insurgenți în Macedonia au să lupte cu greutate și foarte mari. Căldura grozavă ce domnesce acolo, 35°C. în umbră și lipsa de apă de b'ut prosp'etă măresce suferințele trupelor. V'ent'orea după bandele de insurgenți silosce trupele la marșuri forțate și și nópte peste ripe, st'ancî etc. Soldații turcesci obosiți la m'orte prin strapațiile aceste au și avut p'ână acuma puține succese. Le-au succés ce e drept — cum se sorie din Salonichi — de-a im'prăstia mai multe bande grecesci la Cafadar, Vladova, la Strumnița, Mirovee și altele. d'ér n'au putut să le niminésca cu totul.

Pe insula Creta situațiunea, firesce, e mai gravă. Măcelările sunt acolo la ordinea zilei. Crușimî mari s'ar comite, după soirile sosite din Atena, din partea Turcilor față cu Creștinii creteni.

„Standard“ d'ice, că e cu neputință de a calma mai mult timp excitația Grecoilor în privința nenorociților Cretenilor. D'ecă ar fi cu putință de a restabili concercul european cestiunea ar puté fi resoltată prin anexarea Cretei la Grecia s'eu prin autonomia sa. În acest cas fiă-care putere ar trebui să renunțe la scopurile sale egoiste și Germania ar trebui să pună cap'et difi-cultăților ce crează Engliterei în scopul de a plăcé Rusiei.

Vorbind tot despre situația amenințătoare în Creta, „Vossische Zeitung“ din Berlin cere grabnica încetare a v'ersărei de s'ange. Dep'artarea trupelor turcesci, ocuparea orașelor de porturi cu miliția de pe corăbiile străine. F'ac'endu-se ac'osta se p'ote vorbi apoi mai departe asupra postulatelor Cretenilor. Trebuie să fiă clar tuturor puterilor celor mari, că Creta nu se mai p'ote l'asa ca p'ână acum pe m'ana Turcilor, că trebuie să i-se dea autonomia și să fiă pusă sub controlă europeană. Ér pe P'ortă trebuie să o facem să înțelégă, că de dragul păcii trebuie să asculte de hotăririle puterilor. Acele puteri, cari au luat inițiativa în favorul Creștinilor maltratați, să bucură de simpatia întregei lumi civilizate. Guvernul grecesc nu mai p'ote să supprime mișcarea poporului fără periclitarea propriei ei existențe.

Se vede decî, că domnesce un puternic curent între marile puteri în favorul Grecilor și a autonomiei Cretei și că judec'and după limbajul f'óiei berlineze, Germania este pe partea acestui curent.

C'ate-va dintre marile puteri, între cari și Austria au propus, ca insula Creta să fiă blocată, pentru ca insurgenții să nu mai p'otă c'ap'eta întăriri, arme etc. din Grecia și Turcilor să le fiă posibil a suprima revoluția și a face ordine. După soirile cele mai nou'e îns' Anglia a respins proiectul de blocare al insulei Creta, la care se alăturase t'ote celelalte puteri, av'end ac'osta blocadă de scop să îmbunătătesc'ă situația în Creta și să reguleze cestiunea autonomiei insulei. Prin pasul acesta isolat al Angliei se face de-o camdată cu neputință o intervenția armonică a puterilor în fav'orea represiunii r'escólei.

Intr'aceea Greciei îi este din și în și mai greu de ași păstra neutralitatea față cu marea iritațiune, ce domnesce în sinul populațiunei sale, at'at în ce privesce r'escóla din Macedonia cât mai v'ertos față cu r'escóla din Creta, p'ână și disciplina în armata grecesc'ă este amenințată în urma acestei mari excitațiunii.

În nópte de Vineri spre S'amb'ată noul sublocotenent și 20 de suboficieri din garnis'ona Atenei s'au imbarcat cu armele lor împreună cu mai mulți foști milițieni, diariști ș. a. pe un mic vapor și au plecat pe insula Creta. Guvernul grecesc a

trimis un vapor în urmărirea lor, d'ér acesta n'a putut ajunge corabia, pe care se aflau fugarii, cari vor să între în șirurile insurgenților creteni. Cum-că nu i-au ajuns vaporul guvernului e lucru firesc, precum nu va surprinde pe nimeni, d'ecă acest spectacol se va rep'eti de aci în colo de mai multe ori.

Se mai anunță, că deosebit de oficerii amintiți, 4 oficieri ai marinei grecesci din Atena au p'ărăsit serviciul pentru a organiza în Creta un serviciu de torpile, cari s'ar fi comandat în străinătate.

Regele Greciei, se d'ice, e foarte sup'erat pentru aceste desertiuni. Mai multe foi grecesci le desapr'obă, ba c'at'i-va oficieri b'ănuiți, că vor să plece și ei, au fost chiar arestați. Asemenea au fost arestate 20 de persoane dintr'o bandă compusă din 120 de ómeni, cari aveau de g'and să organizeze o espediția în Macedonia. Cu t'ote aceste îns' Grecii în inima lor sunt cu totul pe partea celor ce al'ergă în ajutorul insurgenților din Macedonia și Creta.

Soirile cele mai nou'ë, privitor la turburările din Creta, sunt următoarele:

Soirea, că P'orta ar fi r'espuns deja cererilor Cretenilor este prematură; decisiunile respective ale miniștrilor nefiind sancționate înc'ă.

S'amb'ată Turcii au atacat localitatea Anopolis, în insula Creta. Vr'o 30 de Creștini au fost omor'iti.

Din Heraclion i-se anunță diarului „Times“, că casele Cretenilor creștini au fost ocupate de 300 fugitivi musulmani. Aceștia n'ăvălesc în continuu satele creștine vecine.

Trupele turcesci neregulate au fost respinse de mai multe-ori, t'ema că se vor întorče ér excită populația.

O altă soire despre nisce prozave crușimî s'ev'ersite pe insula Creta spune; că o mișcă de Turci au n'ăvălit asupra satului P'edias, la Candia, au omor'it 32 de Creștini, între cari 3 preoți, femei și copii. Unui preot i-au tăiat nasul și urechile și l'au ars de viu. La două sate le-au dat foc. Cinci biseric'ile au fost j'ăfuite și multe vite rapite.

În parlamentul engles a împ'artășit sub-secretarul, Cunson, că guvernul engles a primit o telegramă; după care Musulmanii ar fi ars o m'ănăstire de călugări și ar fi omor'it pe toți Creștinii, pe cari i-au aflat acolo.

De-ale administrației „de model“.

Tohanul vechiú, August 1896.

(Fine.)

Să mai ascriem ceva la meritul lui Ioan Berariu: Cam prin 1891 el ridică 50 fl. dela fabrica de celuloză, bani orfanali, și nu-i predete destinațiunei vre-o doi ani. Se face arătare contra lui și drept pedepsă pentru deținerea de bani oficioși timp de doi ani de zile și înc'ă și atunc' a trimis mi-se pare, mai puțini, — scapă numai cu 5 fl. „pénz birság.“ — Mai târziu ridică prețul p'ătrarului liber în sumă de vre-o 177 fl. dela perceptoratul din F'ăg'aras și-i adminiștréză numai în urma arătării făcute și și atunc' îi depune prin chitanție; drept pedepsă i-s'a dictat o amendă de 5—6 fl. E drept, că legile și statutele interdic sub pedepsă de suspendare ori-ce încassare de bani oficioși, nu numai deținere; d'ér precum se vede, legile și statutele nu prea sunt obligat'ore pentru am'ploiații favorisați.

Apoi alte o mulțime de abuzuri, cari t'ote pe r'end sunt drepte și adev'erite, s'au ar'atat at'at preturei, cât și oficiului de vice-comite, d'ér administrația n'ost'ă „model“ t'ote le trece cu vederea față de uneltele sale, cari o compromit și o fac silnică înaintea poporului, d'ându-i să înțelégă, că la noi de mult a perit dreptatea.

D'ér mai are zelosul nostru am'ploiat și „merite“, ce g'adile în mod foarte plăcut inimile unor șoviniști scrințiți la minte. Aceste „merite“ privesce rolul s'eu de d'annoiant. De exemplu:

1) Mai acum c'at'i-va ani denunță pe un biet ț'eran din Tohanul nou, că a co-

lectat bani pentru procesul Memorandului, și bietul om a și fost pedepsit.

2) În anul trecut făc' arătare contra parochului G. S. Thomas, că în predicile sale ar agita contra națiunei maghiare. Étă pasagiul, cu care l'a p'irit: „Dragii mei, v'ați înșelat, c'ă ați dat voturi la d-l Benedek și ați v'endut ș'ólele la națiunea spurcată, la Unguri, și nu ați dat voturi la popii din nația rom'ănescă, și acum trebuie să plătiți 120 fl. ca să cump'erați ș'ólele înapoi.“ — O absurditate, o mișeliă din cele mai mari, c'aci necum să fi es'primat preotul astfel de vorbe, d'ér ele sunt și incompatibile cu naturelul și tactica sa. Cu t'ote acestea a isbutit a pune în mișcare activitatea zel'osă a judec'ătorilor, spre a înv'eta pe popii rom'ănesci minte. Procesul e în curgere.

3) A ar'atat pe înv'etătorul Nicolae Pop pe cuv'ent că ar fi d'is la adresa lui: „hai să-l arunc'ăm afară“ și „c'ă nu-i vrednic să fiă“; în urma acestei denunțări înv'etătorul a fost suspendat din oficiu, fiind pus sub cercetare, deși at'at preotul cu vre-o 18 martori contra 5 clicași, ér înv'etătorul cu 5 contra 3 martori, au dovedit, c'ă acelea sunt numai halucinațiuni.

D'ér ce să i faci, trăim în era agitațiunii și vedeniilor daco-romaniste; e destul ca un ș'uchiat să viseze daco-romanism, ca a doua și să ț'ie-se deschidă ușa temniței. Destul că procesele sunt în curgere și vom vedé restul.

Ajunge, că acest Berariu e cel mai mare perturbator de liniște în ac'astă comună, care d'ecă n'ar fi înadins espusă maltrat'ării acestei unelte p'ec'atoșe, în mod pacinic s'ar desvolta și înflori.

În interesul obștesc al contribuabililor din Tohan încere și pe calea ac'osta a atrage atențiunea d-lui vice-comite și comite suprem al comitatului F'ăg'aras, ca pe basa arăt'arilor deja făcute să binev'esc'ă a ne curăți de acest am'ploiat urzitor de ură și desastre, c'aci suntem sătui de at'atea ș'icanări, și să nu împing'ă masele poporului până la desperațiune; responsabilitatea pentru t'ote r'ém'ane în sarcina organelor superioare, cari at'at de mult își bat joc de pl'ângerile și n'ec'asurile n'ost're. D'ecă administrația are lipsă de astfel de ómeni, folosesc'ă-i pentru sine, d'ér nu-i pună să nimic'escă liniștea și pacea unei comune, care altă grijă nu are dec'at să-și împlin'escă cu lealitate datorințele sale cetățenesci și culturale.

Unul pentru toți.

SCIURI ULTIME.

Berlin, 11 August. Foile de aici, vorbind de hotăr'irea Ț'arului de a visita și Francia, d'ic, că ac'osta v'isită se face pe temeiul unor anu-mite stipulațiuni. Din cauza ac'osta și a turbur'arilor din Creta domnesce neliniște în sinul diplomației germane.

Paris, 11 August. Se asigură, că Ț'arul va petrece în Paris cu c'ate-va zile mai mult, dec'at în Germania ca așa să se dea espresiune v'edită simpatiei ruso-franceze. După ce în absența Ț'arului nu se va înstitui regență în Rusia, aci se lucră din t'ote puterile ca pe timpul v'isitei Ț'arului serviciul telegrafic să fiă cât se p'ote de perfect.

Atena, 11 August. O fracțiune a adun'arei naționale cretensă a d'ecretat ast'ăzi, la Vollombak, uniunea definitivă a insulei Creta cu Grecia.

Roma, 11 August. Diarul „Roma“ susține și acum, că în Erytr'aa se pregătesc evenimente serioșe. Se vorbesce, că regele Menelik s'ar fi aliat cu Dervishi, și că la t'omnă are de g'and să n'ăvălesc'ă cu t'ote puterile sale asupra Italianilor. „Italia militaire“, suspici'onează pe Rusia, că în ascuns dă sprijin Abissiniilor.

Catulle Mendès.

Din C'antecele Franciei.

Groparul r'entucios.

Am făcut o gr'opă mare în p'ământ, Pater noster! Pentru b'etrânii cari m'au crescut, Maria ave!

Peste b'etrânii cari m'au crescut, Maria ave! Am înfipt o cruce în p'ământ, Pater noster!

Intr'un cosciug de flori frum'ose, Virgo coeli! D'orme pas'erea mea de paradis, De profundis!

Peste pas'erea mea de paradis, De profundis! Am pus în cruce două flori frum'ose, Virgo coeli!

Am făcut un lințoliú dintr'an calioe, Stella maris! Albinei care a murit acolo, În saecula!

Albina m'ortă are acolo, În saecula! Drept cruce două pistiluri de calice, Stella maris!

B'etrânul meu măgar mai bun dec'at un om, Saeculorum! Ț'ace subt două p'ăl'mide înflorite, Salutaris!

Cu sc'ăeți înfloriți i-am făcut, Salutaris! O cruce ca pentru un om, Saeculorum!

P'ăstrez pentru boul care muncesce și asudă, Pie Jesu! O clae de aur drept morm'ent, Introibo!

Crucea va fi pe morm'entul lui, Introibo! Doi snopi frum'osi, Pie Jesu!

Iar Aceea care nu'mi spuse, Pater noster! Că un altul i-a furat o s'ărutare, Maria, ave!

Fără oearsaf nici cosciug, pe p'ământ, Fără un Pater! Va putređi ca un c'âne care a cr'apat, Fără un Ave!

I. S. Spartalî.

DIVERSE.

Nuntă în colivia leilor. În orașul Iohannesburg din Africa sudic'ă, o tin'eră p'arechiă și-a serbat nuntă într'o colivie cu lei. Intr'o colivie, în care lei se plimbau și urlau, mirele jură miresei „iubire și credință“, ér mir'esa jură mirelui „c'ă-l va iubi, îl va stima și asculta“. Urletul puternic al leilor, sunetul ț'uiitor, din tromba elefantului, urletul tigriilor și al leopardilor strig'atul maimuțelor și sc'rășnetul papagalilor înlocuiau capela la nunta fericoitei p'arechi. Asemenea c'areia p'ână acum nu s'a mai pomenit. Mirele era directorul ciroului F'illi, care a traversat apr'ope t'otă Africa sudic'ă. În Iohannesburg o fată, cu numele Miss May Malraison, se amorisă în directorul ciroului, Augustin Windschermann, german de origine, cu care și-a serbat nunta în amintita colivie cu lei, ce se afla în circ. În aceea și circul a fost c'eretat de foarte mulți spectatori. Când mirii intrară în colivia leilor, au fost aplaudați de întreg publicul. Mirele întrebă pe preotul cununător: „voesol să intri d-ta în colivie?“ „Eu!... eu r'ém'ant afară,“ d'ise preotul, „înlantru sunt prea mulți.“ Mirele și mir'esa st'ăteau braț la braț înlantru coliviei lângă gratii, r'espund'end la întrebările obi'cnuite ale preotului. În m'ana dr'epță mirele ț'inea un biciu și din când în când arunca c'ate-o privire oruntă asupra fiarelor din colivie. De gratiile coliviei at'ernau nisce arme, ca în cas de pericol să aibă cu ce să se apere. D'ér lei, cari erau împodobiti cu ghirlande de flori și cu pantlici, s'au purtat față de miri cu curtoasiă. Mir'esa era în toaletă de mir'esa, ér mirele era în uniformă sa de dresator, d'orece să temia, că lei nu-l vor cun'osce, d'ecă-l vor vedé în frac, elac și lac.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

editor responsabil Gregoriu Maior.

